

Ткаченко М. Ю.

**СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦІЇ БИЧКА-КРУГЛЯКА
(*NEOGOBIOUS MELANOSTOMUS* (PALLAS, 1814))
ЗА РІЗНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ УМОВ**

*Міжвідомча лабораторія моніторингу екосистем Азовського басейну
Одеського філіалу Інституту біології південних морів та
Таврійського державного агротехнологічного університету,
Україна, м. Мелітополь, Україна, tkachenkomaria@mail.ru*

Вивчення особливостей вікової, розмірно-масової та статеві структури бичка-кругляка (*Neogobius melanostomus* (Pallas, 1814)) у водоймах, що різняться за гідроекологічними умовами, мають важливе значення для розуміння адаптаційних можливостей виду. Бичок-кругляк є еврибіонтним видом, який окрім морів також живе у лиманах, річках та водосховищах. Традиційно вважається, що фактори навколишнього середовища здатні впливати на структуру популяції, зміни якої свідчать про потенційну здатність виду пристосовуватись до різних екологічних умов.

В ході досліджень була вивчена розмірно-масова, вікова та статеві структури особин бичка-кругляка. Збір матеріалу здійснювався у період 2010 – 2011 рр. (n = 252) у модельних водоймах, що різняться показниками солоності: Утлюцький (12 – 15 0/00), Тилігульський (12 – 13 0/00) лимани, Азовське море (10,8 0/00), Каїнкулацьке водосховище (2,1 0/00), затока Дніпра (Каїрська балка) (0,85 0/00). В процесі збору використовувалися різноманітні знаряддя лову (зяброві сітки, бичкова драга, крючкові вудки). Для характеристики довжини використовувалась промислова довжина риб (SL).

Характеризуючи розмірно-масові показники бичка-кругляка з модельних водойм було встановлено значну розбіжність між прісноводними та морськими популяціями за показниками середніх розмірів та ваги особин. Так найбільші середні значення довжини та маси були зафіксовані в Утлюцькому лимані (12,0 см та 50,1 г), а найменші у Каїнкулацькому водосховищі (5,7 см та 4,0 г). Також була відмічена значна різниця середніх розмірів особин у морських водоймах. Особливо чітко різняться середні розмірно-масові показники довжини тіла та маси в Азовському морі (7,4 см та 9,8 г) в порівнянні з іншими солонуватими водоймами – Тилігульським (10,0 см та 30,5 г) та Утлюцьким лиманами. На нашу думку, це можна пояснити інтенсивним промисловим навантаженням на популяцію бичка-кругляка в Азовському морі.

Характеризуючи статеву структуру бичка-кругляка кругляка у водоймах різного типу, слід відмітити певне домінування в більшості популяцій самців над самицями. Найбільше їх домінування відмічено в Утлюцькому (80,9 %) та Тилігульському (62,5 %) лиманах.

Вікова структура бичка-кругляка представлена 5 групами. У віковій структурі популяції з Азовського моря та Тилігульського лиману домінують дворічки – близько 70 %. Популяція виду в Утлюцькому лимані та затоці Дніпра характеризується домінуванням трирічок – близько 57 %.

Отримані результати свідчать про наявність відмінностей у розмірно-масовій, статевій та віковій структурі виду, причиною яких може бути різниця умов існування, особливості харчової бази та рівнем антропогенного пресу на популяцію досліджуваного виду.

В майбутньому ці питання потребують більш детального дослідження, особливо у розрізі аналізу спектру живлення та енергетичного балансу особин в прісних та солоних водоймах. Це може більш точно відповісти на питання щодо різниці в популяційній структурі виду.

Ткаченко П. В.

ГОРБЫЛИ SCIAENIDAE В ТЕНДРОВСКОМ И ЯГОРЛЫЦКОМ ЗАЛИВАХ И ПРИЛЕГАЮЩИХ К НИМ АКВАТОРИЯХ ЧЕРНОГО МОРЯ

*Черноморский биосферный заповедник НАН Украины,
Голая Пристань, Херсонская обл., Украина, bsbr-nauka@yandex.ru*

Из трех видов горбылей, числящихся в Черном море согласно списков Т.С. Расса (1993), мы остановимся только на двух – это светлый горбыль *Umbrina cirrosa* Linnaeus и темный горбыль *Sciaena umbra* Linnaeus. Оба вида имеют невысокую численность в Черном море и внесены в Красную книгу Украины. В северо-западной части моря чаще всего они встречаются у крымского побережья, где собственно постоянно обитают. У других берегов они появляются крайне редко или вовсе отсутствуют.

Нашими постоянными исследованиями Тендровский и Ягорлыцкий заливы, а также прилегающие к ним акватории – это часть Черного моря, омывающая Кинбурнский п-ов и о. Тендра, охвачены еще с 1988 года. До этого с 1981 года такие работы проводил здесь В.И. Пинчук. Большая часть данных акваторий входит в состав Черноморского биосферного заповедника НАН Украины. За эти последние 30 лет постоянных